

גיליון כ"ד

חודש אדר

תשפ"א

תפילה באהבה – הלימוד השבועי

וטהר ליבי שאזכה להתפלל

רבני בתי ספר צוותי חינוך תלמידים והורים יקרים,
יהי רצון שיתקבלו תפילותינו ברצון לפני שוכן מרומים!

יום א – ב' אדר

נתן שרנסקי

תפילה מהלב של אסיר ציון, מר נתן שרנסקי, 35 שנים ליום עלייתו ארצה

בתפילות של הבוקר אנחנו אומרים מילים "ברוך... מתיר אסורים". פעם הייתי אסיר ציון, בברית המועצות, משטר אכזרי שעשה הכל בשביל לנתק אותנו, היהודים, מהמסורת שלנו, מהזהות שלנו. הייתי פעיל עלייה, פעיל תנועה שלחמנו על הזכות שלנו לעלות לישראל. הייתי דובר של התנועה שלנו ובסוף נכנסתי להרבה שנים לבית הסוהר. בבית הסוהר, השלטון ניסה לשכנע אותי שאני לבד, שאני עזוב, שאף אחד לא רוצה לעזור לי. ואני הייתי בטוח שעם ישראל, וכל היהודים בעולם, וכמובן מדינת ישראל ממשיכים להילחם בעד השחרור שלי. רציתי שתהיה תפילה, שאני אגיד תפילה שתקשר ביני לבין הקדוש ברוך הוא, לבין עם ישראל, אבל לא ידעתי שום תפילות, לא למדנו תפילות. לא למדנו שום עברית, עברית קצת למדתי במחתרת, אבל תפילות לא, אז המצאתי תפילה עם המילים שהיו לי, שידעתי: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, תן לי כוח, גבורה, שכל, מזל וסבלנות לצאת מהכלא הזה ולהגיע לארץ ישראל, בדרך ישירה וראויה". ואז כל פעם שהיו לוקחים אותי לחקירה, או סתם בבוקר, הייתי אומר את התפילה הזו. ובא יום, אחרי תשע שנים, שמטוס לקח אותי ישר מבית הסוהר והביא אותי לארץ ישראל, ושם נפגשתי עם כל עם ישראל וחגגנו ביחד את השחרור שלי על יד הכותל. המילים הראשונות שאמרתי על יד הכותל, הן אותה התפילה שהמצאתי בבית הסוהר, וסיימתי אותה עם המילים "ברוך מתיר אסורים".

יום ב – ג' אדר

הרב מאיר כרמלי

ברכות השחר

היום נלמד על ברכות השחר, ננסה להבין מה זה ברכות השחר, את כל המסגרת של ברכות השחר. היום, כשאנחנו קמים בבוקר אנחנו אומרים מיד 'מוֹדֶה אֲנִי'. מיד להודות לה' 'מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ'. מיד אחר כך נוטלים ידיים, כמה שאפשר להסמך את הנטילה לקימה בבוקר, או שאפשר גם אחרי השירותים, שירותים ואז נטילת ידיים. אבל במקור, כשחז"ל תיקנו את ברכות השחר, הסדר היה קצת שונה. אני רוצה לקרוא לכם מתוך ה'שִׁלְחַן עָרוֹךְ', רבי יוסף קארו, שחי לפני כ-500 שנה וכתב את ה'שולחן ערוך', כותב ב'דיני ברכות השחר' כך: "כְּשִׁיעוֹר מִשְׁנֵתוֹ - יֹאמֶר 'אֱלֹקֵי נְשָׁמָה'. הדבר הראשון כשקמים בבוקר בתקופת חז"ל, וה'שולחן ערוך' אומר לנו שצריך לומר קודם כל ברכת 'אֱלֹקֵי נְשָׁמָה', להודות על הנשמה שהחזרת בי. כְּשִׁישָׁמַע קוֹל הַתִּרְגָּלוֹל - יִבְרַךְ 'הַנוֹתֵן לִשְׁכּוֹי בֵּינָה'. כשיש תרגול, כששומעים את התרגול, מברכים את ברכת "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה". "כְּשִׁלּוּבֵשׁ" - דבר הבא, כשלוש את הבגדים "יִבְרַךְ 'מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים". שוב, זה בקיצור, כמובן "ברוך אתה ה'... מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים". כְּשִׁינִים יָדָיו עַל עֵינָיו - יִבְרַךְ 'פּוֹקֵחַ עֵוְרִים', שפקחנו את העיניים. כְּשִׁישֵׁב - יִבְרַךְ 'מַתִּיר אֲסוּרִים'. כְּשִׁזְזָקָף - יִבְרַךְ 'זֹזָקָף כְּפוּפִים'. כְּשִׁינִיחַ רִגְלָיו בָּאָרֶץ - יִבְרַךְ 'רוֹקֵעַ הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם'. כְּשִׁנּוֹעַל מִנְעָלָיו - יִבְרַךְ 'שֹׁעֵשֶׂה לִי כָּל צָרָכִי' (או יש - 'שֹׁעֵשֶׂה לִי כָּל צָרָכִי'). כְּשִׁהוֹלֵךְ - יִבְרַךְ 'הַמַּכִּין מַצְעָדִי גָבֵר'. כְּשִׁחָגַר חָגוּרוֹ - יִבְרַךְ 'אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָה'. כְּשִׁשְׁמִשִּׁים כּוֹבֵעַ אוֹ מַצְנֶפֶת בְּרֹאשׁוֹ - יִבְרַךְ 'עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה'. כְּשִׁיטֵּל יָדָיו - יִבְרַךְ 'עַל נְטִילַת יָדַיִם'. כְּשִׁיִּרְחֹץ פָּנָיו - יִבְרַךְ 'הַמַּעְבִּיר שָׁנָה מֵעֵינִי'. 'וְיִהִי רָצוֹן...'. עד "ברוך אתה ה' גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל". והשולחן ערוך מוסיף בהמשך שיש עוד ברכה שהוסיפו, יש נוהגים לברך 'הַנוֹתֵן לִיעָף כֹּחַ'. כל הברכות שראינו עד עכשיו הן ברכות שאנו אומרים על פעולה מסוימת. אבל יש שלוש ברכות נוספות שמברכים אותן בכל יום, שהן לא על פעולה מסוימת. כל יהודי אומר אותן כל בוקר: ברכת 'שִׁלָּא עֲשֵׂנִי גוֹי', 'שִׁלָּא עֲשֵׂנִי עֶבֶד', 'שִׁלָּא עֲשֵׂנִי אִשָּׁה', או אישה מברכת 'שִׁעֲשֵׂנִי כְּרָצוֹן'. אלו שלוש ברכות נוספות שמברכים אותן תמיד כדי להודות לה' על כל הדברים הטובים שעשה לנו. כל ברכות השחר זה ברכות נפלאות, ברכות שבח לקדוש ברוך הוא, שבח עצום. תודה לך ה' שנתת לנו את כל הדברים שאנחנו רגילים אליהם. זה כאילו... אנחנו כבר לא מתלהבים מזה, אנחנו רגילים. יש לי עיניים, יש לי אפשרות להזיז את האיברים ולזקוק את הגב, ולעמוד, וללכת, ונעליים, וכל הדברים הללו הם לא מובנים מאליהם. על כל דבר ודבר צריך להגיד תודה גדולה לה', ועל כך אנחנו מברכים ברכות השחר. יש כאלה שנוהגים לומר את שלוש הברכות: 'שִׁלָּא עֲשֵׂנִי גוֹי', 'שִׁלָּא עֲשֵׂנִי עֶבֶד', 'שִׁלָּא עֲשֵׂנִי אִשָּׁה' או 'שִׁעֲשֵׂנִי כְּרָצוֹן', לפני, בהתחלת ברכות השחר. ויש כאלה שנוהגים לומר אותן בסוף ברכות השחר. כל אחד ינהג כמנהגו, או בכיתה כפי שהמורה/המורה אומרים לכם לעשות. מנהגים שונים בעם ישראל, זה מנהג טוב וזה מנהג טוב, הכל רצוי לפני הקדוש ברוך הוא.

הרב דוד צוקרמן

יום ג - ד' אדר

שעשה לי כל צרכי

שמי דוד צוקרמן, היום אני רוצה שנלמד ביחד את ברכת "שעשה לי כל צרכי". ברכה מאוד מיוחדת. כל יום ב'ברכות השחר' אנחנו מברכים "שעשה לי כל צרכי". ריבונו של עולם, תודה רבה! יש לי אפילו נעליים לנעול, דאגת לי לכל הצרכים שלי.

תשמעו סיפור: הרב יהודה רזנברג זצ"ל, ראש אולפנת "אמנה", חלה במחלה מאוד מאוד לא נעימה.

בוקר אחד, לאחר שכל הלילה הוא לא יכל לישון, הוא קם חלש, הניח תפילין והחל להגיד את 'ברכות השחר': "שלא עשני גוי", "שלא עשני עבד", והנה הוא מגיע לברכת "שעשה לי כל צרכי". הוא מתחיל להגיד את הברכה ועוד פעם, והקול מתחזק "שעשה לי כל צרכי", "שעשה לי כל צרכי", והוא מתחיל לרקוד "שעשה לי כל צרכי", והוא שמח ורוקד. ובתו שומעת את התפילה, מתפעמת, משתאה. לאחר שהרב יהודה גמר את התפילה, שאלה אותו בתו: אבא, כל כך שמחת בברכת "שעשה לי כל צרכי"? אמר לה הרב יהודה רזנברג: תקשיבי, בלילה היה לי מאד קשה לישון. בבקר קמתי חלש, עייף. כשהתחלתי להגיד את ברכת "שעשה לי כל צרכי" נזכרתי: איזה בית יש לי! איזו משפחה! איזה ילדים טובים! איזה חברים! איזו עבודה יש לי! ריבונו של עולם, אתה כל כך דואג לי! ואני התחלתי לברך "שעשה לי כל צרכי". בהתחלה כיוונתי על הנעליים כמו שחז"ל מדברים. אבל אחרי זה אני התלהבתי והתלהבתי, וכל כך שמחתי במה שה' נתן לי, שזה מילא אותי כח.

כל בוקר נברך על הנעליים שיש לנו, ועל כל מה שריבונו של עולם נתן לנו, נברך בקול "שעשה לי כל צרכי".

אלישע בירנבאום

יום ד - ה' אדר

יהי רצון שלא אכעס

"שלא אכעס היום וְשלא אֶכְעִסְךָ" שלום ילדים יקרים, מה שלומכם? זה אלישע, זמר. אני רוצה לספר לכם היום את הרקע למנגינה שכתבתי לשיר "יהי רצון". ולפני זה אני אשאל אתכם שאלה קטנה: אתם מכירים את הסיטואציה שסבתא מגיעה הביתה ומחלקת לכולם מתנות. היא נותנת לך מתנה, אתה פותח וזה משהו שווה, ואתה מבסוט, שמח כל-כך, איזה כיף. ואז אתה רואה שסבתא הביאה גם לאח שלך מתנה, והמתנה הזאת יותר שווה. פתאום, בבת אחת, במקום להיות שמח אתה עצוב: מה? למה הבאת לו מתנה יותר טובה? למה הוא קיבל משהו יותר שווה? זה לא פייר, זה לא הוגן. פתאום בבת אחת אתה נהיה עצוב, יש לך מתנה ביד ואתה עצוב.

אתם מכירים את ההרגשה שאתה לומד למבחן טוב, אתה מקבל את המבחן בחזרה וקיבלת תשעים ואתה שמח, איזה כיף, תשעים! תשעים! איזה כיף, מאושר. פתאום אתה רואה שחבר שלך קיבל מאה. מה? הוא למד פחות זמן ממני, איך הוא קיבל מאה ואני תשעים? מה, זה לא פייר, מה זה, הרב, תשנה לי את הציון. פתאום בבת אחת, במקום לשמוח בתשעים שיש לך, אתה עצוב, למרות שקיבלת משהו טוב. התחושה הזאת, היא נקראת קנאה. הקנאה זאת התכונה שיכולה להפוך אותנו ברגע אחד משמחים לעצובים, ולפעמים זה מרגיש שאנחנו לא יכולים לנצח אותה, לפעמים זה מרגיש שגם כשאני מנסה להיות שמח, אני לא מצליח כי למישהו אחר יש משהו יותר טוב. יש עוד תכונה שהרבה פעמים מנצחת אותנו וזה הכעס: אנחנו יושבים, שמחים, כולם מבסוטים, פתאום מישהו אומר לי משהו מעליב, בבת אחת אני כועס עליו כל-כך, מתמלא בכעס. לפעמים זה מרגיש שאי אפשר לשלוט בזה, אומרים לך "תירגע", אתה מנסה להירגע אבל אתה לא יכול, כי מישהו הכעיס אותך. זה מרגיש רק שאי אפשר לנצח אותך, אבל אפשר לנצח אותך, עם עזרה מהקדוש ברוך הוא.

לפני כמה שנים מצאתי בסידור תפילה מהממת של השל"ה הקדוש, והלחנתי לה מנגינה כי התפילה הזאת, כל-כך אהבתי אותה, זו תפילה שאומרת לקדוש ברוך הוא: הקדוש ברוך הוא, אני רוצה לנצח את הקנאה ואת הכעס, וקשה לי - אז תעזור לי. זה כמו ילד שעומד מתחת לצוק של שני מטר ומנסה לעלות, אם הוא ינסה לבד - הוא לא יצליח לעלות על הצוק. אבל אם אבא עומד למעלה ומושיט יד, הילד מושיט יד מלמטה והאבא תופס אותו ומושך אותו למעלה, הוא יצליח לעלות. ככה אנחנו, אנחנו מנסים לנצח את היצר הרע, את התכונות הרעות, את המידות הרעות, ולא תמיד מצליחים. אז אנחנו מתפללים בתפילה הזאת לקדוש ברוך הוא, אומרים לו: אני מנסה, תעזור לי! והוא מושך אותנו למעלה ועוזר לנו להתגבר על המידות הרעות.

אבל אתם יודעים, אם אנחנו לא ננסה, גם לא נצליח. אם הילד למטה בצוק לא יושיט יד וינסה לטפס, ולא יעזור לאבא שלו למשוך, הוא לא יגיע אליו. צריך שגם הילד יושיט יד וגם האבא. אנחנו ננסה ונתאמץ לתקן את המידות, ונתפלל ונשיר את "יהי רצון" שהקדוש ברוך הוא יעזור לנו. אני מאחל לכם שתנצחו את כל המידות הרעות, שתמיד תהיו בעין טובה ובשמחה על מה שיש לכם, ושיתקבלו תפילותיכם ברצון.

יום ה' - ו' אדר

הרב יאיר הרשקוביץ

וכוף את יצרי להשתעבד לך

"ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שלא עשני עבד". דיברנו על זה שעם ישראל הוא עם שהוא חופשי, שאין עליו אדונים, יש לו בחירה לעשות מה שהוא חושב לנכון בדבר ה'. ואז ילדים חמודים שלחו אלינו שאלה ושאלו: "אנחנו לא מבינים. כל הזמן אנחנו אומרים שאנחנו עבדים של הקדוש ברוך הוא, אנחנו שמחים להיות עבדים של הקדוש ברוך הוא, אז... 'ברוך אתה ה'... שלא עשני עבד', אבל כן עבד של הקדוש ברוך הוא?". והאמת היא, שהשאלה הזאת היא מעולה, כי צריך גם לעיין בכך ש-מה היא מעלתו הגדולה של משה רבנו? אנחנו יודעים שבסיפור של משה מול מרים אחותו, אמר הקדוש ברוך הוא למרים: "לא כן עבדי משה, בכל ביתי נאמן הוא". המעלה הגדולה של משה היא שהוא נקרא 'עבד ה'". זו מעלה גדולה שהקדוש ברוך הוא אומר: "אתה עבד שלי". אז אנחנו לא מבינים איך זה מסתדר עם הברכה. ויש עוד משהו מאוד מעניין, אחרי ברכות השחר אנחנו אומרים שני 'יהי רצון'. ב'יהי רצון' הראשון אנחנו מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא: "ויהי רצון מלפניך, ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתרגילנו בתורתך ותדביקנו במצותיך", ולאחר מכן אנחנו מגיעים: "ודבקנו ב'יצר טוב ובמעשים טובים וכוף את יצרנו להשתעבד לך", מה זה אומר "וכוף את יצרנו להשתעבד לך"? "וכוף את יצרנו" זה 'תכריח את היצר שלנו', להשתעבד לך - להיות עבד שלך. זאת אומרת, אנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא שיכפה על היצרים שלנו להיות עבדים שלו. אז על מה מדובר פה? אז קודם כל, ילדים מתוקים, השאלה היא מעולה, אבל צריך לזכור - אנחנו לא מתייחסים לקדוש ברוך הוא כאילו חס ושלום הוא בן אדם גדול שהוא האדון שלנו. הוא הקדוש ברוך הוא שברא את כל העולם כולו, והוא משגיח עלינו ושומר עלינו, והוא מעל כל הדברים שבעולם. ופה יש נקודה מאוד מעניינת. שימו לב, לדוגמה ילדים, בברכת 'המוציא', אנחנו אומרים: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ", כאילו הקדוש ברוך הוא הוציא לחם מן הארץ. אבל בואו נשאל - מי זרע? מי חרש? מי קצר? מי לקח וטחן את כל החיטים? מי לש? מי אפה את הלחם? לכאורה זה הבן אדם. אלא שאנחנו אומרים שהקדוש ברוך הוא נתן לנו את הכוח, וזה נחשב שהוא 'הוציא לחם מן הארץ'. כמו לדוגמה שבן אדם בא ובונה בית, אז לא נגיד ש'הפטיש בנה בית' או 'הטרקטור בנה בית', אלא הבן אדם שמפעיל את הפטיש, שמפעיל את הטרקטור, הוא בנה את הבית. ככה גם אנחנו בידי הקדוש ברוך הוא - אנחנו השליחים שלו, המרכבה שלו, אנחנו הכלים שלו לבוא ולהשפיע ולפעול בעולם הזה. ולכן, מי צריך לכוף את היצר שלו להשתעבד לקדוש ברוך הוא? זה אנחנו. אבל אנחנו מתפללים לקדוש ברוך הוא שיתן לנו את הכוח לכפות את היצר שלנו להשתעבד לו, וזה מה שאומר שאנחנו עבדים של הקדוש ברוך הוא, שאנחנו מתפללים שייתן לנו את הכוח להיות באמת עבדים שלו.

יום ו' - ז' אדר

הרב דביר זעפרני

ברכת אלוקי נשמה

בברכות השחר יש לנו שתי ברכות מאוד חשובות: ברכת "אֲשֶׁר יָצַר", וברכת "אלוקי נשמה". בברכת "אֲשֶׁר יָצַר" אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא על הגוף שלנו. בברכת "אלוקי נשמה" אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא על הנשמה שלנו. "אלוקי. נשמה שנתת בי טהורה היא". ההודאה שלנו לקדוש ברוך הוא על הנשמה היא הודאה מיוחדת במינה. כשהקדוש ברוך הוא ברא את האדם הראשון, הוא נתן לו נשמה מיוחדת. הוא לקח את האדם הראשון ולקח צינור גדול ובצינור הזה עשה: 'פּוֹה', והאדם חי. הנשמה שיש בנו, היא נשמה מיוחדת, היא נשמה קדושה. ואנחנו שונים מכל אומות העולם, מכל הגויים. הנשמה שאנחנו קיבלנו היא נשמה שקיבלנו אותה מבורא עולם, נשמה שמחיה אותנו, נשמה שאיתה אנחנו פועלים ועושים כל היום כולו. אתם יודעים, ילדים יקרים, לפעמים במהלך היום אנחנו אולי רבים, אולי מתווכחים, אולי קצת מתנהגים לא יפה, ואז בלילה הקדוש ברוך הוא לוקח את הנשמה שלנו ומנקה אותה ומלטש אותה, ואז בבוקר מוריד אותה בחזרה לגוף שלנו. על הדבר הגדול הזה אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא: "אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה בי". על הנשמה הזאת אנחנו אומרים לקדוש ברוך הוא - תודה כל יום שנתן לנו אותה. גם אם לפעמים אנחנו הולכים לישון קצת עייפים, העייפות הזאת היא העייפות של הנשמה. עייפות שלא תמיד יש לנו כוח לקום בבוקר ולעשות את מה שצריך, ללכת ללימודים או לעזור בבית, אבל הקדוש ברוך הוא כל יום מחדש לנו את הנשמה, נותן לנו כוח חדש כדי שנוכל לעבוד אותו בשמחה ולעשות כל היום כולו את רצון ה'. הדבר הזה הוא כמו תחיית המתים. לעתיד לבוא, בעזרת ה' כשיבוא המשיח, הקדוש ברוך הוא יקח את כל האנשים שנפטרו, ויתן להם מחדש את הנשמה. אז אנחנו כל בוקר, כשאנחנו אומרים לקדוש ברוך הוא: "אלוקי. נשמה שנתת בי", אנחנו מכוונים על זה שאנחנו שמחים שהקדוש ברוך הוא החיה אותנו מחדש, מודים לקדוש ברוך הוא על זה שאנחנו מתחילים יום חדש רעננים. ילדים יקרים, את הברכה הזאת אנחנו צריכים להגיד בשמחה גדולה, כי כמו שאת ברכת "אֲשֶׁר יָצַר" אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא על הגוף הנפלא שהוא נתן לנו, על זה שאנחנו יכולים עם הגוף הזה לעשות את רצוננו, לעבוד אותו. ככה גם הנשמה. אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא כל יום ומתפללים אליו, שכמו שהוא החזיר לנו את הנשמה כל בוקר, כך יזכה להחזיר לנו ולכל הנפטרים את הנשמה בתחיית המתים, ונזכה לעבוד אותו בשמחה רבה.

לוחצים, משחקים ונהנים